

مقدمه:

به دلیل اهمیت فعالیتهای مربوط به نفت، گاز و پتروشیمی در اقتصاد کشور، یک فصل جدا از فصلهای معدن و صنعت به اطلاعات آماری این رشته از فعالیت در سالنامه آماری استان اختصاص یافته است.

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان در سال ۱۲۸۷ هجری شمسی (۱۹۰۸ میلادی) فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شده و آمارهایی نیز از زمان مزبور گردآوری شده است.

پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹ شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیعتری را منتشر کرده است. پس از تأسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶ این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی و گاز مایع گردآوری و ارائه کرده اند. اطلاعات مندرج در جداول این فصل از آمارهای موجود در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی استان و شرکت ملی گاز استان که به صورت ثبتي تهیه می گردد آورده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است :

□ نفت خام:

نفت خام آمیزه ای است پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری که از مخازن طبیعی نفت در زیر زمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می شود. نفت خام به طور عمده متشکل از ترکیبات اشباع و غیر اشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل دهنده نفت خام به شمار می روند، عناصر دیگری مانند ازن، اکسیژن، گوگرد و فلزاتی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگیهای فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

□ نفت سفید:

نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می باشد. این فراورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت جت است.

□ نفت کوره:

نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برجهای تقطیر پالایشگاه به دست می آید. این فرآورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی سوزد و یکی از سوختههای عمده کشتیها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاههای برق به شمار می رود.

□ نفت گاز:

نفت گاز فراورده ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می آید و به عنوان سوخت ماشین آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تاسیسات حرارتی به کار می رود.

□ بنزین موتور:

بنزین موتور آمیزه ای است که هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزو مره با نسبتهای متفاوت که برای افزایش درجه آرام سوزی، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می شود.

□ گاز طبیعی (گاز غنی):

گاز تولیدی از منابع نفتی و گازی را گاز طبیعی یا گاز غنی می گویند که به صورت "کلاهک"، "همراه با نفت" (مانند گاز منطقه آغاچاری) و "مستقل" (نظیر گاز سرخس و سرخون) قابل دسترسی می باشد.

□ گاز سبک:

گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جدا سازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می شود. منظور از جداسازی، جدا کردن مایعات و مایعات گازی از گاز غنی است.

□ گاز مایع:

گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می یابد و در تحت فشار حدود ۱۱۰-۱۰۰۰ پوند بر اینچ مربع به صورت مایع در می آید.

□ **مشترک گاز:**

عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه های متعلقه، مشخصاتش در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

□ **مصرف کننده گاز:**

به مشترکینی اطلاق می گردد که جریان گاز آنها پس از طی مراحل اشتراک پذیری راه اندازی شده باشد.

□ **انشعاب گاز:**

به خطوطی که جهت ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می شود انشعاب اطلاق می گردد.

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال و شهرستان	گاز مایع (تن)	سوختهای هواپیما (متر مکعب)	بنزین (هزارلیتر)	نفت سفید (هزارلیتر)
.....۱۳۷۰	-	-	۲۳۱۳۹۲	۳۴۶۷۳۹
..... ۱۳۷۵	-	-	۲۸۴۰۸۰	۲۵۴۳۵۰
..... ۱۳۸۰	۲۸۷۳۷	-	۳۰۷۶۶۵	۱۹۰۷۸۴
.....۱۳۸۵	۳۴۲۴۸	۱۸	۵۳۴۰۶۴	۱۵۱۵۲۵
.....۱۳۸۶	۳۳۵۰۱	-	۴۳۴۳۰۶	۱۴۳۰۷۸
.....۱۳۸۷	۳۸۱۸۰	۱۵۶	۴۶۸۲۹۱	۱۱۸۶۰۹
.....۱۳۸۸	۴۲۷۹۴	۱۰	۴۳۵۷۷۹	۱۰۷۸۵۳
.....۱۳۸۹	۵۹۰۰۸	۱۷	۴۱۹۳۱۷	۷۳۳۹۰
..... آشتیان ...	۰	۰	۶۳۰۴	۸۸۲
..... اراک	۴۲۲۹۹	۱۷	۱۷۳۴۵۰	۳۰۹۷۵
..... تفرش	۰	۰	۷۰۹۹	۳۲۷۵
..... خمین	۹۵۱	۰	۳۱۲۲۷	۹۷۷۳
..... خنداب	۰	۰	۳۳۲۶	۵۱۱
..... دلیجان	۶۱۰	۰	۲۹۳۵۶	۳۱۳۰
..... زرنديه	۰	۰	۳۴۱۸۴	۴۶۶
..... ساوه	۱۵۱۴۸	۰	۷۹۳۹۵	۲۰۹۹۷
..... شازند	۰	۰	۳۸۹۹۲	۵۲۳
..... فراهان	۰	۰	۰	۱۵۵۷
..... کميجان	۰	۰	۳۴۱۷	۵۴۱
..... محلات	۰	۰	۱۲۵۶۷	۷۶۰

۶-۱- مصرف انواع فراورده های نفتی (دنباله)

سال و شهرستان	نفت گاز (هزار لیتر)	نفت کوره (هزار لیتر)	روغنهای موتور و صنعتی (۲) (هزار لیتر)	قیلر (تن) (۲)	سایر فراورده ها (هزار لیتر) (۱)
.....۱۳۷۰	۷۲۴۶۱۷	۲۹۶۵۹۰	۲۵۵۷	-	۲۸۹
..... ۱۳۷۵	۷۸۶۷۳۶	۲۷۵۰۲۱	۳۴۵۸	-	۴۳۴۵۲۵
.....۱۳۸۰	۶۶۴۹۷۷	۸۲۲۹۸۲	۶۷۲۱	۸۲۲۰۷	۲۴۶۲
.....۱۳۸۵	۸۴۱۶۹۴	۸۶۷۴۲۴	-	.	۶۶۷۸۲۳
..... ۱۳۸۶ (۳)	۸۴۲۱۶۴	۱۷۰۸۰۴	-	-	۱۳۰۲۹۲
.....۱۳۸۷	۱۱۳۷۳۵۳	۱۱۹۵۳۱۱	-	-	۵۷۰۲۳۵
.....۱۳۸۸	۱۱۹۹۰۷۶	۷۹۲۷۴۸	-	-	۳۴۳۰۶
.....۱۳۸۹	۱۰۹۴۱۱۸	۹۱۹۸۳۰	-	-	۴۲۸۱۰۵
.....آشتیان	۸۱۷۶	۱۸۰	-	-	.
.....اراک	۳۰۶۲۴۷	۴۶۳۲۴	-	-	۴۲۲۷۸۸
.....تفرش	۷۰۹۹	۹۶	-	-	.
.....خمین	۵۷۰۵۷	۷۱۱۴	-	-	.
.....خنداب	۴۱۲۷	.	-	-	.
.....دلیجان	۸۳۴۹۸	۲۲۱۷۵	-	-	.
.....زرندي	۸۵۸۸۳	۱۶۵۶	-	-	.
.....ساوه	۴۲۳۸۵۷	۶۸۶۹۵	-	-	۵۳۱۷
.....شازند	۹۶۵۳۳	۷۷۲۶۸۸	-	-	.
.....فراهان	۱۰۲۵	۴۹۲	-	-	.
.....کمیجان	۹۴۱۵	۱۲۰	-	-	.
.....محلات	۱۱۲۰۱	۲۹۰	-	-	.

(۱) سایر فراورده ها، شامل لوبیکات، گوگرد و حلالها می باشد و مربوط به منطقه اراک است.

(۲) روغنهای موتور و قیلر به بخش خصوصی واگذار شده است.

(۳) بر اساس چهار ناحیه اراک، ساوه، خمین و دلیجان جمع آوری شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی ایران - منطقه اراک .

۲۲۰	 سالنامه آماری استان مرکزی ۱۳۸۹
-----	--------------------------------------

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی

تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال و شهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (لیتر)	تعداد	
۲۵	۵	۳۰	۴۸۲۴۴۰۰	۱۰۷	 ۱۳۷۰
۳۰	۵	۳۵	۵۵۱۷۴۰۰	۱۲۲	 ۱۳۷۵
۳۳	۵	۳۸	۶۱۰۲۴۰۰	۱۳۵	 ۱۳۸۰
۵۴	۶	۶۰	۸۱۱۶۰۰۰	۱۹۳	 ۱۳۸۵
۵۶	۵	۶۲	۸۳۸۰۳۰۰	۱۹۹	 (۱) ۱۳۸۶
۵۷	۵	۶۲	۸۳۴۱۳۰۰	۱۹۸	 (۱) ۱۳۸۷
۵۷	۵	۶۲	۸۳۴۱۳۰۰	۱۹۸	 ۱۳۸۸
۶۳	۵	۶۸	۹۲۵۵۲۰۰	۲۱۰	 ۱۳۸۹
۲	۰	۲	۲۲۵۰۰۰	۵	 آشتیان
۱۷	۱	۱۸	۲۶۴۱۰۰۰	۵۷	 اراک
۳	۰	۳	۴۰۹۸۰۰	۱۲	 تفرش
۶	۱	۷	۹۸۳۸۰۰	۲۰	 خمین
۱	۰	۱	۹۰۰۰۰	۲	 خنداب
۳	۰	۳	۶۳۸۰۰۰	۱۴	 دلیجان
۹	۰	۹	۱۱۰۱۲۰۰	۳۰	 زرنديه
۷	۲	۹	۱۷۰۲۴۰۰	۳۵	 ساوه
۷	۱	۸	۷۵۳۰۰۰	۱۷	 شازند
۳	۰	۳	۹۴۰۰۰	۲	 فراهان
۳	۰	۳	۳۴۵۰۰۰	۹	 کمیجان
۲	۰	۲	۲۷۲۰۰۰	۷	 محلات

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی (دنباله)

تعداد شعب فروش	تعداد پمپ			سال و شهرستان
	تعداد نفت	نفت سفید	بنزین	
۸۴۲	۵۹	۱۹	۵۶	۱۳۷۰
۸۲۰	۶۵	۲۱	۶۳	 ۱۳۷۵
۷۵۲	۱۵۲	۳۷	۱۸۱	۱۳۸۰
۷۸۳	۱۷۶	۰	۲۷۵	۱۳۸۵
۶۸۶	۱۸۱	۱	۳۰۶	(۱)۱۳۸۶
۶۲۵	۱۸۶	۱۰	۳۰۶	(۱)۱۳۸۷
۶۲۵	۱۸۶	۱۰	۳۰۶	۱۳۸۸
...	...	...	...	۱۳۸۹
...	...	...	...	 آشتیان...
...	...	...	...	 اراک
...	...	...	...	 تفرش...
...	...	...	...	 خمین
...	...	...	...	 خنداب
...	...	...	...	 دلیجان
...	...	...	...	 زرنديه
...	...	...	...	 ساوه
...	...	...	...	 شازند
...	...	...	...	 فراهان
...	...	...	...	 کمیجان
...	...	...	...	 محلات

(۱) اطلاعات بر اساس چهار ناحیه اراک- ساوه- خمین و دلیجان ارائه شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه اراک

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب ، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گاز رسانی شده	تعداد روستاهای گاز رسانی شده	تعداد انشعاب	
			جمع	خانگی - تجاری
.....۱۳۷۰	۵	۲	۳۶۰۶۹	۳۶۰۳۲
..... ۱۳۷۵	۹	۳	۷۴۵۴۸	۷۴۴۶۶
.....۱۳۸۰	۱۴	۱۲	۱۰۸۱۶۵	۱۰۷۹۰۸
.....۱۳۸۵	۲۲	۱۶۴	۱۵۸۲۸۳	۱۵۷۳۶۸
.....۱۳۸۶	۲۳	۲۲۶	۱۶۹۱۲۴	۱۶۸۱۸۳
.....۱۳۸۷	۲۷	۲۹۵	۱۸۲۲۱۸	۱۸۱۲۱۳
.....۱۳۸۸	۳۱	۳۵۰	۱۹۹۰۶۱	۱۹۸۰۵۱
.....۱۳۸۹	۳۲	۱۰۷	۲۱۱۱۱۷	۲۱۰۱۰۷
.....آشتیان...	۱	۴	۵۴۳۶	۵۴۳۵
.....اراک	۶	۹	۷۶۰۷۸	۷۵۴۵۲
.....تفرش...	۱	۷	۵۰۶۰	۵۰۵۲
.....خمین...	۲	۱۸	۲۰۵۲۵	۲۰۵۲۱
.....خنداب	۲	۴	۷۹۸۵	۷۹۸۴
.....دلیجان...	۲	۷	۱۰۱۳۷	۱۰۰۷۸
.....زرنديه...	۴	۲	۱۰۱۶۹	۱۰۱۶۷
.....ساوه...	۳	۲۶	۳۳۰۷۴	۳۲۸۴۴
.....شازند...	۵	۶	۱۹۸۶۸	۱۹۸۴۲
.....فراهان...	۲	۱۰	۷۰۵۸	۷۰۵۱
.....کمیجان...	۲	۱۱	۷۵۰۵	۷۵۰۵
.....محلات...	۲	۳	۸۲۲۲	۸۱۷۶

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب)	تعداد مصرف کننده			سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	
۱۰۵۰۰۰۰	۲۷	۸۶۷	۲۶۸۵۸	۱۳۷۰
۱۱۳۹۰۰۰	۴۷	۱۴۰۷	۸۹۵۱۵	 ۱۳۷۵
۲۰۲۹۰۰۰	۲۰۵	۶۳۶۱	۱۳۹۳۲۵	۱۳۸۰
۳۷۰۰۰۰۰	۱۱۱۲	۱۱۴۶۸	۲۲۹۳۰۰	۱۳۸۵
۴۰۷۰۰۰۰	۱۳۶۰	۱۲۹۸۵	۲۴۹۴۹۱	۱۳۸۶
۴۱۲۱۰۰۰	۱۵۱۴	۱۴۲۴۰	۲۷۵۲۴۳	۱۳۸۷
۴۴۶۹۷۱۳	۱۸۸۳	۱۶۶۳۳	۲۹۶۵۷۴	۱۳۸۸
۴۵۳۱۸۴۷	۲۲۰۲	۱۸۷۶۳	۳۲۸۱۰۳	۱۳۸۹
۲۶۴۱۵	۲۷	۵۸۴	۷۰۶۶	 آشتیان
۳۰۰۰۰۱۴	۹۹۶	۷۶۷۵	۱۳۰۶۳۷	 اراک
۳۲۴۳۷	۴۶	۶۸۱	۸۴۱۴	 تفرش
۱۲۵۸۳۲	۱۴۷	۱۵۸۰	۲۸۲۱۲	 خمین
۵۵۸۹۴	۱۰	۳۶۸	۹۳۶۵	 خنداب
۲۰۹۷۸۰	۲۴۵	۹۸۵	۱۳۹۹۶	 دلیجان
۱۰۲۱۳۸	۱۴۰	۹۰۴	۱۳۹۹۰	 زرندیه
۶۷۶۷۶۹	۱۸۹	۲۵۲۶	۵۷۷۹۰	 ساوه
۱۴۸۳۰۷	۱۱۰	۱۳۴۴	۲۶۳۵۴	 شازند
۳۰۷۴۲	۴۳	۴۷۸	۷۹۲۱	 فراهان
۳۳۴۷۴	۱۸	۴۰۹	۹۰۶۳	 کمیجان
۹۰۰۴۵	۲۳۱	۱۲۲۹	۱۵۲۹۵	 محلات

ماخذ: شرکت ملی گاز ایران - منطقه اراک

